

Barış İçin Akademisyenler: Güncel Durum Raporu

Türkiye İnsan Hakları Vakfı

24 Ağustos 2020



Bir yıl önce, 26 Temmuz 2019’da, Anayasa Mahkemesi (AYM) kamuoyunda “Barış Bildirisi” olarak bilinen ve Türkiyeli 2210 akademisyen tarafından imzalanmış olan “Bu suça ortak olmayacağız!” başlıklı bildirin ifade özgürlüğü kapsamında olduğuna hükmetti. Bildiriyi imzaladığı için mesnetsiz suçlamalara maruz kalan, ağır ceza mahkemelerinde yargılanan ve nihayetinde hapis cezalarına çarptırılan akademisyenlerin devlet organları eliyle adaletsizliğe uğratıldığı ve haklarının ihlal edildiği, böylece hukuken tasdik edilmiş oldu.

Ülkedeki en yüksek yargı organı tarafından verilen bu kesin ve bağlayıcı karar akabinde, Barış İçin Akademisyenlere (BAK) yönelik hak ihlallerinin son bulması ve ihlalden doğan zararların giderilmesi için gerekli adımların ivedilikle atılması beklenirdi. Ve bu, elbette, hukuk devleti olmanın bir gereği idi. Ne var ki —ve ne yazık ki— AYM kararının üzerinden bir yıl geçmesine rağmen, durum bu değildir. Barış İçin Akademisyenlere yönelik ihlaller devam etmektedir.

- Barış Bildirisini imzaladığı için OHAL döneminde çıkarılan kanun hükmünde kararnamelerle (KHK) üniversiteden ihraç edilen çok sayıda akademisyen görevlerine iade edilmemiştir. İhraçtan kaynaklanan çok boyutlu ihlal durumu aynen ve tüm sonuçlarıyla sürmektedir.
- Az sayıda olmakla birlikte, bazı imzacı akademisyenlerin yargı süreci hala sona ermemiştir. Bu durum, lekelenmeme hakkının ihlali olduğu gibi, beraat kararının kesinleşmemesinden kaynaklanabilecek yeni mağduriyetlere de zemin hazırlamaktadır.
- Barış Bildirisinin imzacıları arasında halihazırda pasaport başvurusu reddedilenler mevcuttur. 2019 yılı sonunda Pasaport Kanunu’nda yapılan değişiklik, seyahat özgürlüğüne getirilen keyfi kısıtlamayı sona erdirmemiştir.

Barış İçin Akademisyenler vakasının güncel durumu ve Türkiye İnsan Hakları Vakfı’nın konuyla ilgili değerlendirmeleri aşağıda sunulmuştur.

1. Arka plan: Ne olmuştu?

“Bu suça ortak olmayacağız! Em ê nebin hevparên vî sûcî!” başlıklı bildiri 11 Ocak 2016’da Barış İçin Akademisyenler tarafından kamuoyuna açıklanmıştı. Bildiride, sokağa çıkma yasakları döneminde devlet eliyle gerçekleştirilen ağır insan hakları ihlalleri eleştiriliyor ve Kürt sorununda kalıcı barış için müzakere koşullarının oluşturulması talep ediliyordu. 10 gün boyunca imzaya açık kalan bildiri, 21 Ocak 2016’da 2210 Türkiyeli akademisyenin imzasıyla TBMM’ye sunulmuştu.

Bildirinin açıklanmasını takiben, Cumhurbaşkanı’nın ve hükümetin yönlendirmesi, üniversite yöneticilerinin işbirliği, savcılıkların ve kolluk güçlerinin teyakkuzu, basında ve sosyal medyada yürütülen kara propaganda ve nihayet ırkçı/saldırgan grupların tehdit ve tacizleri eşliğinde Barış İçin Akademisyenleri susturmak, sindirmek, itibarsızlaştırmak ve üniversitelerden tasfiye etmek üzere uzun erimli bir baskı süreci başladı.¹ Bu süreçte:

- 70 akademisyen gözaltına alındı ve 4 akademisyen tutuklandı,
- OHAL kapsamında çıkarılan kanun hükmünde kararnamele 406 imzacı akademisyen kamu görevinden ihraç edildi,
- 89 akademisyen başka yöntemlerle işten çıkarıldı, 72 akademisyen istifaya ve 27 akademisyen emekliliğe zorlandı,
- 822 akademisyene Terörle Mücadele Kanunu’nun 7/2. maddesinde düzenlenen “terör örgütü propagandası yapma” suçlamasıyla Ağır Ceza Mahkemelerinde dava açıldı.²

AYM kararı öncesinde sonuçlanan 204 davanın tamamında imzacı akademisyenler 15 ay ile 36 ay arasında değişen sürelerde hapis cezalarına mahkum edilmişlerdi. Prof. Dr. Füsün Üstel hakkındaki mahkumiyet kararı 25 Şubat 2019’da kesinleşti ve Profesör Üstel 8 Mayıs 2019’da cezaevine girdi. Anayasa Mahkemesi (AYM) Genel Kurulu 26 Temmuz 2019’da “Zübeyde Füsün Üstel ve Diğerleri” başvurusunda ifade özgürlüğünün ihlal edildiğine karar verdi.³

2. Devam eden yargılamalar

Barış İçin Akademisyenlere yönelik ceza davalarının seyri AYM kararıyla birlikte değişmiş ve birinci derece mahkemelerde süren yargılamalar beraat kararıyla sonuçlanmaya başlamıştır. Toplam 57 ayrı mahkemede açılmış olan 822 davanın en az 622’si AYM kararını takip eden bir yıl içinde peyderpey sonuçlanmış ve sonuçlanan davaların tümünde beraat kararı verilmiştir.⁴ Bu, kuşkusuz, olumlu bir gelişmedir.

¹ Sürecin ayrıntıları için bkz. Türkiye İnsan Hakları Vakfı, *Barış İçin Akademisyenler Vakasının Kısa Tarihi* (2019), <http://www.tihvakademi.org/wp-content/uploads/2019/03/Barisicinakademisyenlervakasi.pdf>; *Üniversitenin Olağanüstü Hali: Akademik Ortamın Tahribatı Üzerine Bir İnceleme* (2019), <https://tihvakademi.org/wp-content/uploads/2020/02/universiteninolanaganustuhaliy.pdf>.

² Barış İçin Akademisyenlere Yönelik Hak İhlalleri, <https://barisicinakademisyenler.net/node/314>.

³ Zübeyde Füsün Üstel ve Diğerleri Başvurusu [GK], B. No: 2018/17635, 26 Temmuz 2019. AYM’nin gerekçeli kararı için bkz. <https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/BB/2018/17635>.

⁴ Barış İçin Akademisyenlerin tuttuğu dava istatistiklerine göre, 27 Temmuz 2020 itibarıyla toplam 622 akademisyen kendi yargılandığı davanın beraatle sonuçlandığını bildirmiştir. Bu sayı yargılanan kişilerin kendi

Öte yandan, BAK davalarını takip eden avukatlarla yaptığımız görüşmeler, henüz sonuçlanmayan davalardan bazılarında yerel mahkemelerin dava sürecini taammüden uzatma ve beraat kararlarını geciktirme eğiliminde olduğu izlenimini desteklemektedir. **Özellikle birinci derece mahkemelerde süren davaların AYM kararına rağmen neden hala sonuçlandırılmadığının hiçbir makul izahı yoktur.** Örneğin, Van’da süren bir davada yerel mahkeme AYM kararı sonrasında dosya üzerinden beraat hükmü tesis edebilecekken bunu yapmamış, yurtdışında yaşayan akademisyenin Türkiye’ye gelerek ifade vermesini zorunlu tutmuş ve nihayet ilgili akademisyen hakkında yakalama kararı çıkartmıştır.⁵ Bu ve benzeri uygulamalar, az sayıda olmakla birlikte, en azından bazı yerel mahkemelerin dava sürecini uzatma eğiliminde olduğuna işaret etmektedir.

Yargılanan akademisyenler hakkındaki beraat kararlarının kesinleştirilmemesi, gerek ihraç edilmiş imzacı akademisyenlerin göreve iade edilmesini, gerekse pasaport tahditlerinin kaldırılmasını engelleyebilecek veya geciktirebilecek mahiyette bir uygulamadır. Beraat kararlarındaki her gecikme yeni ihlal ve mağduriyetlere zemin hazırlamaktadır.

3. KHK ile ihraç edilen Barış İçin Akademisyenler

“Bu suça ortak olmayacağız!” başlıklı bildiriye imzalayan akademisyenlerden 406’sı OHAL döneminde kanun hükmünde kararnamelerle kamu görevinden ihraç edilmiştir. İhraç işlemlerinin 392’si devlet üniversiteleri, 7’si vakıf üniversiteleri ve 7’si de bakanlıklar tarafından gerçekleştirilmiştir.

20 Temmuz 2018’de OHAL’in resmen sona ermesini takiben, ihraç edilen Barış İçin Akademisyenlerden bazıları idare mahkemelerine başvurarak ihraç işlemleri hakkında yürütmeyi durdurma davası açmıştır. **Bu davalarda ileri sürülen temel tez, OHAL kanun hükmünde kararnameleri ile tesis edilen işlemlerin OHAL kalktıktan sonra da uygulanmasının hukuken mümkün olmadığıdır.** Nitekim gerek Danıştay’ın gerekse Anayasa Mahkemesi’nin içtihatları bu tezi destekler mahiyettedir.

Örneğin, Danıştay İçtihadı Birleştirme Genel Kurulu’nun ilgili kararına göre:

“Sıkıyönetim komutanlarının istemleri üzerine işlerine son verilen memurların, diğer kamu görevlilerinin ve kamu hizmetlerinde görevli işçilerin, ilk kez kamu görevine girdikleri tarihte bu görev için yasa ve yönetmeliklerde öngörülen nitelikleri kaybetmemiş olmaları koşuluyla, işlerine son verildiği bölgede sıkıyönetim kalktıktan sonra, kurumlarınca eski görevlerine iade edilmeleri gerekir.”⁶

Keza, Anayasa Mahkemesi içtihadına göre de:

“Olağanüstü halin veya sıkıyönetimin gerekli kıldığı konularda çıkartılan KHK’ler, bu hallerin ilan edildiği bölgelerde ve ancak bunların devamı süresince uygulanabilirler.

bildirimlerini yansıttığından, beraatle sonuçlanan dava sayısının daha yüksek olduğu tahmin edilebilir. BAK dava istatistikleri için için bkz. <https://barisicinakademisyenler.net/node/431>.

⁵ 15 Ağustos 2020’de Av. Meriç Eyüboğlu ile yapılan görüşme.

⁶ Danıştay İçtihadı Birleştirme Genel Kurulu, E.1988/6, K.1989/4, 7 Aralık 1989.

Olağanüstü halin sona ermesine karşın, olağanüstü hal KHK'sindeki kuralların uygulanmasının devam etmesi olanaksızdır.”⁷

Ne var ki söz konusu içtihatlarla rağmen, Barış İçin Akademisyenlerin OHAL kaldırıldıktan sonra idare mahkemelerinde açtıkları ihraç işleminin yürütmesini durdurma davaları reddedilmiştir. Mevcut koşullarda, Barış İçin Akademisyenlerin göreve iade edilip edilmeyeceği OHAL işlemleri İnceleme Komisyonu'nun kararına bağlıdır.

4. OHAL Komisyonu AYM kararının farkında mı?

OHAL işlemleri İnceleme Komisyonu'nun 3 Temmuz 2020 tarihli duyurusuna göre, başta KHK ile ihraç işlemlerine itirazlar olmak üzere, Komisyon'a toplam 126.300 başvuru yapılmış ve duyuru tarihi itibarıyla Komisyon bu başvurulardan 108.200'ü hakkında karar vermiştir. Verilen kararlarda kabul oranı % 11,3, ret oranı ise % 88,7'dir.⁸

Komisyon'un 2019 Faaliyet Raporu, “Değerlendirme Yöntemi” başlığı altında, “beraat ve takipsizlik” kararlarının önemine dikkat çekmektedir: “Komisyonca, yargı mercileri tarafından verilen kararlar UYAP sistemi üzerinden takip edilmekte, haklarında takipsizlik ve beraat kararı verilen başvurular öncelikli olarak incelenmektedir”.⁹

Bizzat Komisyon tarafından yapılan bu açıklamaya karşın, AYM kararı sonrasında beraat eden Barış İçin Akademisyenlerin durumunda bir değişiklik olmamıştır. **Başka bir deyişle, OHAL işlemleri İnceleme Komisyonu, AYM kararını ve birinci derece mahkemelerin verdiği çok sayıda beraat kararını görmezden gelmeye devam etmektedir.**

Komisyon'un nasıl işlediği konusunda basın aracılığıyla kamuoyuna yansıyan bilgiler ve TBMM'de verilen bir soru önergesinden anlaşıldığı kadarıyla, Komisyon bazı dosyaların incelenmesini özellikle beklemeye almıştır ve ihraç edilen Barış İçin Akademisyenlerin başvuruları da bekletilen bu dosyalar arasındadır.¹⁰

Bu durum, Komisyon'un etkili bir iç hukuk yolu olmadığı yönündeki eleştirileri¹¹ tasdik ettiği gibi, kamu görevinden çıkarılan imzacı akademisyenlerin ihraç işlemi nedeniyle maruz kaldıkları çok katmanlı ihlallerin ve adaletsizliğin de sürmesine yol açmaktadır.

⁷ Anayasa Mahkemesi, E.1990/25, K.1991/1, 10 Ocak 1991.

⁸ Olağanüstü Hal İşlemleri İnceleme Komisyonu Kararları Hakkında Duyuru (03 Temmuz 2020), <https://ohalkomisyonu.tccb.gov.tr/>.

⁹ Olağanüstü Hal İşlemleri İnceleme Komisyonu Faaliyet Raporu (2019), s. 19, https://ohalkomisyonu.tccb.gov.tr/docs/OHAL_FaaliyetRaporu_2019.pdf

¹⁰ “OHAL Komisyonu nasıl çalışıyor?” (26 Aralık 2019), <https://www.haber7.com/guncel/haber/2928400-ohal-komisyonu-nasil-calisiyor>; “OHAL Komisyonu bazı dosyaların incelemesini bekletiyor” (20 Mayıs 2020), <https://www.chp.org.tr/haberler/chp-genel-baskan-yardimcisi-kaya-ohal-komisyonu-bazi-dosyalarin-incelemesini-bekletiyor>.

¹¹ Kerem Altıparmak, “OHAL Komisyonu Etkili Bir Hukuk Yolu mu?” (31 Ocak 2017), <https://m.bianet.org/bianet/toplum/183186-ohal-komisyonu-etkili-bir-hukuk-yolu-mu>; Uluslararası Af Örgütü, *Dönüşü Olmayan İhraçlar: Türkiye’de Kamudan İhraç Edilenler İçin Etkin Çözüm Yok* (2018), https://www.amnesty.org.tr/public/uploads/files/Dismissals%20report_TR%20version%281%29.pdf.

TİHV bünyesinde gerçekleştirilen *Akademisyen İhraçları* başlıklı araştırma, ihraç işleminin gerek sosyal, ekonomik ve mesleki/bilimsel kayıplar bakımından, gerekse akademisyenlerin ruhsal ve fiziksel sağlığı bakımından ne denli kapsamlı ve yıkıcı sonuçlara yol açtığını ortaya koymuştur.¹² İhraç edilmiş Barış İçin Akademisyenlere ilişkin bulgularımız gösteriyor ki bu akademisyenler arasında tıbbi tanı konan hastalıkların sıklığı, Türkiye toplumunda benzer yaş grubunda görülen sıklıkların çok üstündedir ve daha ziyade kitlesel travma deneyimi olanlarla işkence ve kötü muamele mağdurlarında görülen düzeylerde seyretmektedir. Söz konusu ihlaller, bugün, OHAL Komisyonu'nun "bekleme odasında" sürmektedir.

5. Pasaport tahditleri

OHAL döneminde kanun hükmünde kararnamelerle kamu görevinden ihraç edilen Barış İçin Akademisyenlerin halen maruz kaldıkları ihlallerden bir diğeri pasaport tahditleridir. İhraç edilmiş imzacı akademisyenler arasında pasaport alabilenler olduğu gibi, pasaport başvurusu reddedilenler de mevcuttur.

24 Ekim 2019 tarihinde Pasaport Kanunu'nda yapılan değişiklik, OHAL döneminde kamu görevinden ihraç edilmiş olanların pasaport alabilmesine imkan tanımış ise de, gerek yapılan düzenlemenin mantığı, gerekse uygulama prosedürü nedeniyle, seyahat özgürlüğüne getirilmiş olan keyfi kısıtlamanın bütünüyle sona erdiğini söylemek mümkün değildir.

Pasaport Kanunu'nda yapılan düzenlemeye göre:

*"Millî güvenliğe tehdit oluşturduğu tespit edilen yapı, oluşum veya gruplara ya da terör örgütlerine üyeliği veya iltisakı ya da bunlarla irtibatı nedeniyle (...) olağanüstü hal kapsamında kabul edilen kanunlar uyarınca kamu görevinden çıkarılmaları veya rütbelerinin alınması nedeniyle pasaportları iptal edilenler ile haklarında pasaport verilmemesine yönelik idari işlem tesis edilmiş olanlardan, (...) haklarında aynı nedenlerden dolayı; devam etmekte olan herhangi bir idari veya adli soruşturma veya kovuşturma bulunmayanlara, kovuşturmaya yer olmadığına, beraatine, ceza verilmesine yer olmadığına, davanın reddine veya düşmesine karar verilenlere, mahkûmiyet kararı bulunanlardan cezası tümüyle infaz edilenlere veya ertelenenlere, hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına karar verilenlere, başvuruları hâlinde **kolluk birimlerince yapılacak araştırma sonucuna göre İçişleri Bakanlığınca pasaport verilebilir.**"¹³*

Yapılan düzenleme, son cümlede açıkça belirtildiği gibi, kanunda yazılı koşulları taşıyan kişilere pasaport verilmesini değil, "**verilebileceğini**" hükme bağlamaktadır. Başka bir deyişle, kanunda yazılı koşulları taşısa bile, kamu görevinden ihraç edilmiş bir kişiye pasaport verip vermemek "**kolluk birimlerince yapılacak araştırma sonucuna göre**" idarenin takdirine bırakılmıştır.

¹² Türkiye İnsan Hakları Vakfı, *Akademisyen İhraçları: Hak İhlalleri, Kayıplar ve Güçlenme Süreçleri* (2019), <https://tihvakademi.org/wp-content/uploads/2020/02/akademisyenihracariy.pdf>.

¹³ 5682 sayılı Pasaport Kanunu Ek 7. madde, <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.3.5682.pdf> (vurgu bize ait).

Nitekim, uygulama prosedürünü belirlemek üzere İçişleri Bakanlığı tarafından hazırlanan 2019/14 sayılı Genelge uyarınca, pasaport başvurusunu takiben “ilgili kişiler hakkında devam eden adli soruşturma veya kovuşturma olup/olmadığı ile **idari karar kayıtlarının kaldırılmasında genel güvenlik açısından mahzur bulunup/bulunmadığı hususu**”nun İl Emniyet Müdürlükleri tarafından değerlendirilmesi öngörülmüştür.¹⁴ Başka bir deyişle, uygulamada bir yurttaşın pasaport alıp alamayacağını belirleyen esas faktör kolluk birimlerinin görüşüdür.

Yapılan düzenlemenin mantığı ve uygulaması, Anayasa ve uluslararası sözleşmeler tarafından teminat altına alınan seyahat özgürlüğünün açık ihlali niteliğindedir. Anayasa’nın 23. maddesine göre: “Vatandaşın yurt dışına çıkma hürriyeti, ancak suç soruşturması veya kovuşturması sebebiyle hâkim kararına bağlı olarak sınırlanabilir”. Buna karşılık, ilgili düzenleme, hakkında hiçbir soruşturma veya kovuşturma bulunmayan ve herhangi bir mahkeme tarafından kendisine yurtdışına çıkış yasağı konmamış yurttaşların pasaport almasını kolluk birimlerinin takdiri uyarınca engelleyebilecek şekilde tasarlanmıştır.

OHAL döneminde üniversiteden ihraç edilen ve pasaportlarına tahdit konan Barış İçin Akademisyenlerin durumuna bakıldığında, yapılan düzenlemenin benzer durumdaki akademisyenler için çok farklı sonuçlar doğurduğu açıkça görülmektedir:

- Daha önce pasaportuna tahdit konmuş olan Barış İçin Akademisyenlerden bazıları pasaportlarını alabilmiş ve yurtdışına çıkabilmiştir.
- Buna karşılık, pasaport başvurusu yapan Barış İçin Akademisyenler arasında yasal süre içinde kendisine olumlu veya olumsuz hiçbir cevap verilmeyenler vardır. Bu durumdaki bir akademisyen, başvurusunun “zımnen reddedildiği” iddiasıyla yürütmeyi durdurma davası açmak zorunda kalmış ve pasaport başvurusuna ancak dava açıldıktan sonra cevap verilmiştir.
- Başka bazı örneklerde ise, ilgili akademisyenler hakkında adli kovuşturma ve soruşturma olmadığı halde pasaport başvurularının olumsuz sonuçlandığı görülmektedir. Bu durumdaki akademisyenler, ret kararlarının (eğer varsa) nedenini öğrenmek ve karara itiraz etmek için yine İçişleri Bakanlığı bünyesinde oluşturulan Pasaport İdari Karar Komisyonu’na ayrıca başvurmak zorunda kalmaktadırlar.

Sonuç olarak, Pasaport Kanunu’nda yapılan değişikliğin, tedbir kararlarıyla seyahat özgürlüğü keyfi olarak kısıtlanan yurttaşlar açısından kalıcı, öngörülebilir ve hak temelli bir çözüm ürettiğini söylemek ne yazık ki mümkün değildir. Yapılan düzenleme, yurttaşların seyahat özgürlüğüne getirilen keyfi kısıtlamaların kaldırılmasını **idarenin takdirine** ve daha özel olarak **kolluk birimlerinin değerlendirmesine** tabi kılması bakımından Anayasa’ya ve uluslararası sözleşmelere açıkça aykırıdır. Bu nedenle, Pasaport Kanunu’nun Ek 7. maddesi bir an önce değiştirilmeli ve kanunda yazılı şartları taşıyan herkesin, kolluk birimlerinden görüş sorulmaksızın pasaport alabilmesi sağlanmalıdır.

¹⁴ İçişleri Bakanlığı Nüfus ve Vatandaşlık Genel Müdürlüğü’nün 4 Aralık 2019 tarihli ve 2019/14 sayılı genelgesi, https://www.nvi.gov.tr/kurumlar/nvi.gov.tr/mevzuat/nufusmevzuat/genelge/idari_Karar_islemleri.pdf (vurgu bize ait).

6. Hakların iadesi ve kayıpların giderilmesi

Bariş İçin Akademisyenler, temel hakları dahil olmak üzere sayısız konuda devlet organları eliyle ihlale maruz bırakılmış bir gruptur.¹⁵ 11 Ocak 2016'dan bu yana Bariş İçin Akademisyenlere yapılanlar, tek tek kişilerin haklarını ihlal etmenin yanısıra, demokratik toplum yaşamı açısından temel önemde olan ifade özgürlüğüne, daha özel olarak akademik özgürlüğü ve Türkiye'nin üniversite ortamına büyük zarar vermiştir.¹⁶

"Bu suça ortak olmayacağız!" başlıklı bildirisinin ifade özgürlüğü kapsamında olduğuna hükmeden Anayasa Mahkemesi kararı, Bariş İçin Akademisyenlere yönelik ihlallerin sonlandırılması ve tüm sonuçlarıyla birlikte ortadan kaldırılabilmesi için son derece önemli bir ilk adım teşkil etmektedir. Ne var ki AYM kararının üzerinden bir yıldan fazla süre geçmiş olmasına rağmen, kararın gerekleri kamu makamları tarafından layıkıyla yerine getirilmiş değildir. Türkiye Cumhuriyeti'nin "**hukuk devleti**" olma iddiası temelinde, daha fazla gecikmeden yapılması gerekenler asgari olarak şunlardır:

- Yerel mahkemelerde hala süren davalarda yeni duruşma yapılmaksızın derhal dosya üzerinden beraat kararı verilmelidir.
- OHAL döneminde kanun hükmünde kararnemelerle (KHK) kamu görevinden ihraç edilen toplam 406 imzacı akademisyenin tamamı, hiçbir ayırım yapılmaksızın ve **geriye dönük olarak tüm haklarıyla birlikte** göreve iade edilmelidir. Bu akademisyenlerin eski kurumlarında göreve başlamaları sağlanmalı, ihraç sürecinde yaşananlardan dolayı aynı kuruma dönmek istemeyenler için Yükseköğretim Kurulu (YÖK) tarafından tercih yapma imkanı sunulmalıdır.
- İhraç edildiği sırada Öğretim Üyesi Yetiştirme Programı (ÖYP) kapsamında olan veya Yükseköğretim Kanunu'nun 50/d maddesi uyarınca süreli kadroyla istihdam edilmiş bulunan araştırma görevlilerinin göreve iadesinde hak kayıplarını engelleyecek düzenlemeler yapılmalıdır.
- İmzacı akademisyenlerin pasaport tahditleri derhal ve koşulsuz olarak kaldırılmalıdır.
- KHK dışındaki yollarla işten çıkarılan (sözleşmesi yenilenmeyen veya feshedilen), ayrıca gördükleri baskı nedeniyle istifa etmek ya da emekliye ayrılmak zorunda kalan imzacı akademisyenlerin üniversiteye geri dönmeleri için gerekli koşullar YÖK tarafından ivedilikle sağlanmalıdır.
- Bariş İçin Akademisyenler bildirisini imzaladığı sırada Türkiye'de herhangi bir kurumda istihdam edilmeksizin lisansüstü öğrenimine devam eden ya da lisansüstü derecesine sahip akademisyenlere yönelik olarak "**güvenlik soruşturması**" adı altında icra edilen "**kara liste**" uygulamasına son verilmelidir.

¹⁵ Türkiye İnsan Hakları Vakfı, *Akademisyen İhraçları: Hak İhlalleri, Kayıplar ve Güçlenme Süreçleri* (2019), <https://tihvakademi.org/wp-content/uploads/2020/02/akademisyenihracariy.pdf>.

¹⁶ Türkiye İnsan Hakları Vakfı, *Üniversitenin Olağanüstü Hali: Akademik Ortamın Tahribatı Üzerine Bir İnceleme* (2019), <https://tihvakademi.org/wp-content/uploads/2020/02/universiteninolanaganustuhaliy.pdf>.

Barış İçin Akademisyenlere yönelik ihlallerin sonlandırılması ve sonuçlarıyla birlikte ortadan kaldırılması için atılması gereken adımlar, sadece ihlale maruz kalan kişilerin tazmini açısından değil, fakat Türkiye’de ifade özgürlüğünün ve daha özel olarak akademik özgürlüğün yeniden tesisi açısından da kritik önemdedir.

Türkiye İnsan Hakları Vakfı olarak süreci izlemeye devam edeğimizi hatırlatarak, söz konusu adımların ivedilikle atılması konusunda yetkilileri sorumlu davranmaya çağırıyoruz.

Bu rapor, Avrupa Birliği tarafından desteklenen “İnsan hakları ortamının yeniden inşası için ifade, basın, örgütlenme ve toplantı özgürlüklerini savunmak” projesi kapsamında hazırlanmıştır. İçerik TİHV’in sorumluluğundadır ve Avrupa Birliği’nin görüşlerini yansıtmak zorunda değildir.

